مقایسه مهارت‌های اجتماعی کودکان پیش دبستانی در خانواده‌های تک سرپرست (والد) و دو سرپرست شهرستان دورود

ام البنین رازانی[1]، زهرا عبدیزدان[2]

۱. کارشناسی ارشد پرستاری کودکان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، خوراسگان، ایران

۲. استاد، گروه پرستاری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، خوراسگان، ایران

توسعه پرستاری در سلامت/ دوره هشتم/ شماره ۲/ پاییز و زمستان ۱۳۹۶

چکیده

زمینه و هدف: مهارت‌های اجتماعی رفتارهایی اکتسابی هستند. مطالعه حاضر، به منظور مقایسه مهارت‌های اجتماعی کودکان پیش دبستانی در خانواده‌های تک سرپرست و دو سرپرست در شهرستان دورود انجام شد.

مواد و روش‌ها: مطالعه توصیفی حاضر از نوع علی- مقایسه‌ای بود که جامعه آماری شامل کلیه کودکان پیش دبستانی شهرستان دورود در سال تحصیلی ۱۳۹۴ بود. روش نمونه‌گیری در گروه مورد سرشماری و در گروه شاهد تصادفی ساده بود. نمونه شامل ۱۲۰ کودک (۶۰ کودک تک سرپرست و ۶۰ کودک دو سرپرست) بود ابزار مورد استفاده مقیاس مهارت های اجتماعی گرشام و الیوت (ویژه معلم) بود. داده‌ها با استفاده از آزمون تی مستقل مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نمرات مشکلات رفتاری، مهارت‌های اجتماعی، همکاری، کودکان تک والد نسبت به دو والد بیشتر بود در حالی کودکان دو والد نمرات بالاتری در قاطعیت را کسب کردند. نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که بین نمرات مهارت‌های اجتماعی، نمرات همکاری، نمرات قاطعیت، نمرات خویشتن‌داری کودکان تک والد و دو والد از نظر آماری تفاوت معنی‌داری وجود نداشت ($P>۰/۰۵$).

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد که بین میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی کودکان تک سرپرست و دو سرپرست تفاوت معنادار وجود نداشت همچنین بین میانگین نمرات خرده مقیاس‌های مهارت‌های اجتماعی (همکاری، قاطعیت، خویشتن داری) کودکان تک سرپرست و دو سرپرست تفاوت معنادار وجود نداشت. در کل می توان گفت فقدان هر کدام از والدین سبب می‌شود کودکان از نظر فاکتورهای تعامل با اجتماع نسبت به دیگر کودکان مشکلات بیشتری را تجربه کنند.

واژه‌های کلیدی: مهارت‌های اجتماعی، کودک، سرپرست (والد)، تک سرپرست

آدرس مکاتبه: دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، ساختمان علوم پزشکی

پست الکترونیکی: *omolbanin.razani421@yahoo.com*

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-30]

مقدمه

مهارت‌های اجتماعی، رفتارهایی است اکتسابی که از طریق مشاهده، مدل‌سازی، تمرین و بازخورد آموخته می‌شود و دارای ویژگی‌های زیر است: رفتارهای کلامی و غیرکلامی را در بر می‌گیرند و پاسخ‌های مناسب و مؤثر را در بردارند، بیشتر جنبه تعاملی داشته، تقویت‌های اجتماعی را به حداکثر می‌رسانند، براساس ویژگی‌ها و محیطی که فرد در آن واقع شده است، توسعه می‌یابند و از طریق آموزش رشد می‌کنند (۱). مهارت‌های اجتماعی شامل دو بعد هستند: اجزاء مهارت و فرآیندهای مهارت که اجزاء مهارت را فرآیندهای واحدی نظیر نگاه، تکان دادن سر، یا رفتارهایی در روابط اجتماعی مانند سلام و خداحافظی تشکیل می‌دهند. فرآیندهای اجتماعی به توانایی فرد در ایجاد رفتار ماهرانه بر اساس قواعد و اهداف مربوطه و در پاسخ به بازخوردهای اجتماعی اشاره دارد. این تمایز نیاز فرد را به نظارت بر موقعیت‌ها و تغییر رفتار در برابر واکنش سایر افراد می‌سنجند (۲). مهارت‌های اجتماعی نه تنها امکان شروع و تداوم روابط متقابل و مثبت را با دیگران فراهم می‌آورد بلکه توانایی نیل به اهداف ارتباط را نیز در شخص ایجاد می‌کند. لازمه داشتن مهارت‌های اجتماعی رشد اجتماعی است. رشد اجتماعی فرآیندی پیوسته است که در طول زندگی ادامه دارد. یکی از دوره های حساس در رشد اجتماعی دوره کودکی است که می‌تواند از چندین عامل تأثیر بپذیرد (۳). یکی از این عوامل محیط است که کودک در آن زندگی می‌کند. خانواده به عنوان یک عامل محیطی نقش مهمی در تقویت آن دارد، به طوری که پل میان جامعه و کودک از طریق خانواده ایجاد می‌شود. خانواده از طریق حمایت کودکان در مواقع شکست تأثیر بسزایی در پیشرفت مهارت‌ها، راهنمای رفتار و نگرش فرد نسبت به جامعه دارند. اکتساب مهارت‌های اجتماعی در مرحله کودکی ضروری است. مهارت‌های اجتماعی سبب ایجاد رفتارهایی می‌شوند که ممکن است در محیط‌های اجتماعی مورد پذیرش باشند مانند ایجاد تعامل در هر جوی، قدرت حل مساله، تصمیم گیری، سازماندهی ارتباط با همسالان، ایجاد روابط مثبت با دیگران، دفاع از حقوق شان و احترام به دیگران (۴). مهارت‌های اجتماعی سه مؤلفه شناختی، رفتاری و محیطی دارند. این سه مؤلفه در سال‌های پیش دبستانی تعاملات قوی با هم دارند. خانواده و سیستم اجتماعی که کودک در آن زندگی می‌کند منابعی برای رشد فرآیند مهارت‌های اجتماعی در کودکان هستند. کودک در ابتدا ارزش‌ها و رفتارهای اجتماعی را در خانواده یاد می‌گیرد. به همین دلیل، خانواده بایستی مدل‌های رفتار اجتماعی مثبت را به نمایش بگذارد. ساختار خانواده برای ارائه مدل‌های رفتار اجتماعی مثبت و حمایت از رشد اجتماعی آن نقش حیاتی را بازی می‌کند (۳،۴). عوامل اجتماعی- اقتصادی پیچیده‌ای منجر به بروز گسیختگی خانواده در جامعه شده و به دنبال آن پدیده بی سرپرستی تعداد زیادی از کودکان به عنوان یک چالش جدی مطرح شده است. ناسازگاری والدین، مخصوصا هنگامی‌که منجر به جدایی و طلاق شود، آسیب پذیری فرزندان را افزایش می‌دهد. از دست دادن والدین یا یکی از آنها خانواده را دچار نقص می‌کند و آنگاه که خانواده گسسته تداوم پیدا کند، تأثیرات منفی بیشتری بر کودکان داشته و زمینه را برای بروز آسیب‌های اجتماعی مختلف مهیا می‌نماید. بدون شک آسیب‌های روانی اجتماعی کودکان با برطرف شدن نیازهای عاطفی آنها مرتبط است (۵). کودکان نیاز به عشق و علاقه، توجه و دلسوزی و راهنمایی والدین خود دارند. لذا غیبت هر یک از آنان به هر دلیل موجب به خطر افتادن تربیت و اختلالات عاطفی شده که می‌تواند در رفتارهای اجتماعی آنان تأثیر نامطلوب داشته باشد (۶). دادستان و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهش خود اضافه کردن ارزیابی مهارت های اجتماعی کودکان قبل از ورود به مدرسه را توصیه کردند. (۷).

یعقوبی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهش خود دریافتند میزان پرخاشگری کودکان طلاق بیشتر از میزان پرخاشگری کودکان عادی بود و تفاوت میان دو گروه از نظر آماری معنادار بود. بین میزان پرخاشگری کودکان طلاقی که نزد پدر خود زندگی می‌کردند و کودکان طلاقی که نزد مادر خود زندگی می‌کردند ، تفاوتی وجود نداشت (۸). نتایج پژوهش عبدی (۲۰۱۰) نشان داد که دختران نمرات بالاتری نسبت به پسران در مهارت‌های اجتماعی داشتند (۹). *Özbey* و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی دریافتند همبستگی معنی‌دار مثبتی بین

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-30]

سازگاری ازدواج والدین و سیستم‌های حمایت اجتماعی مانند خانواده، دوستان و دیگران وجود داشت (۴). با توجه به نتایج پژوهش‌ها خانواده‌های تک والدینی مسائل خاص خود را دارند. انزوای اجتماعی در دوران کودکی ممکن است عواقب دراز مدت و جدی بر بهداشت روانی فرد در بزرگسالی به جای بگذارد. بنابراین احتمال می‌رود کودکانی که در خانواده‌های تک سرپرست رشد می‌کنند به دلیل کمبود حمایت‌های خانوادگی و عدم برطرف شدن برخی از جنبه‌های رفتاری، مهارت‌های اجتماعی ضعیف‌تری نسبت به کودکان دو سرپرست داشته باشند. اگر نتایج نشان دهد که بین این دو گروه از جامعه در مهارت‌های اجتماعی تفاوت وجود دارد و فقدان والد منجر به ضعیف شدن مهارت‌های اجتماعی کودکان شده می‌توان برای چنین افرادی از پرستار کودک استفاده کرد. پرستار می‌تواند منابع خارجی حمایت و توان درونی شخص در مراقبت از چنین کودکانی را تشخیص دهد. پرستاران می‌توانند با برطرف کردن برخی از نیازهای روانی و عاطفی کودکان تا حدی کمبودهای والدین از دست رفته را جبران کنند و با تغییراتی که در مشخصه‌های رفتاری اینگونه کودکان ایجاد می‌کنند سبب بهتر شدن مهارت‌های اجتماعی آنها شوند. لذا با توجه به اهمیتی که رشد اجتماعی و داشتن مهارت‌های اجتماعی نه تنها در دوران کودکی بلکه در تمام طول عمر فرد دارد، پژوهش حاضر به مقایسه مهارت‌های اجتماعی کودکان تک سرپرست و دارای سرپرست می‌پردازد.

روش بررسی

مطالعه حاضر توصیفی از نوع علی – مقایسه‌ای است و از نظر ماهیت جزو پژوهش‌های کمی، و از نظر هدف یک پژوهش کاربردی به شمار می‌رود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه کودکان پیش‌دبستانی شهرستان دورود در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ بود که ۱۲۰ نفر از کودکان پیش دبستانی شهرستان دورود در دو گروه ۶۰ نفره، گروه اول کودکان دارای تک والد و گروه دوم کودکان دارای دو والد به صورت تصادفی که دارای شرایط ورود به مطالعه بودند و نمونه‌های گروه شاهد نیز به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. معیارهای ورود شامل: کودکان پیش دبستانی که سن آنها در دامنه ۷-۶ سال قرار دارد و کودکان تک سرپرستی که پدر یا مادر خود را به دلایلی مانند فوت، طلاق از دست داده‌اند بود. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی *Gresham , Elliot* استفاده شد (۱۰). این مقیاس سه فرم ویژه ارزیابی توسط والدین، آموزگاران و دانش‌آموزان دارد که در تحقیق حاضر از فرم آموزگار استفاده شد. این پرسشنامه حاوی ۴۸ سوال است که قادر به اندازه گیری زیر مقیاس مهارت‌های اجتماعی است. هر یک از گویه‌ها دارای پاسخ‌های سه نمره‌ای (با گزینه‌های هرگز، بعضی اوقات و اغلب اوقات) است. بخش مهارت‌های اجتماعی مقیاس دربرگیرنده رفتارهایی مانند همکاری، قاطعیت و خویشتن‌داری است. همکاری: این خرده آزمون حاوی ۱۰ سوال است که شامل رفتارهایی نظیر مشارکت با دیگران، پیروی از دستورالعمل‌ها و راهنمایی‌ها است. قاطعیت: این خرده آزمون مشتمل بر رفتارهای آغازگر، نظیر کسب اطلاع از دیگران، معرفی خود به دیگران و پاسخ مناسب به رفتار دیگران است که ۱۰ سوال را بدان اختصاص داده شده است. خویشتن‌داری: این خرده آزمون شامل ۱۰ سوال است رفتارهایی است که در موقعیت‌های دشوار (نظیر مسخره شدن) مستلزم رفتار معقول از سوی دانش آموز است و همچنین در برگیرنده رفتارهایی است که در موقعیت‌های دشوار ضروری به نظر می‌رسد (نظیر رعایت نوبت و مصالحه در مجادله). شیوه نمره دهی در این پرسشنامه به صورت (هرگز: صفر، بعضی اوقات: یک، اغلب اوقات: دو) می‌باشد. هر چه نمره در مقیاس مهارت‌های اجتماعی بالاتر باشد، کودک دارای مهارت‌های اجتماعی بیشتر و هر چه نمره پایین‌تر باشد، کودک دارای مهارت اجتماعی کمتری است. در این پرسشنامه ضریب آلفای کرونباخ برای مهارت‌های اجتماعی ۰/۹۴ بوده است (۱۰). در ایران نیز طی چند بررسی روی کودکان ناتوان ذهنی، آلفای کرونباخ ۰/۷۷ گزارش شده است (۱۱).

تجزیه تحلیل داده‌ها با نرم افزار *SPSS 18* و با استفاده از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (*t* مستقل) در سطح معنا داری ۰/۰۵ انجام گرفت.

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-30]

یافته‌ها

پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات گردآوری شده توسط پژوهشگران به نرم افزار *spss 18* وارد شدند و با استفاده از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون تی مستقل) مورد تجزیه تحلیل قرار گرفتند. در کودکان تک سرپرست مؤلفه‌های مهارت اجتماعی، همکاری، قاطعیت و خویشتن داری به ترتیب دارای میانگین های ۱۱/۷۶، ۲۴/۳۳، ۲۳/۲۸ و ۲۲/۸۵ بودند که همین مؤلفه‌ها در کودکان با دو سرپرست به ترتیب دارای میانگین‌های ۱۰/۴۳، ۲۳/۸، ۲۴/۱۳ و ۲۳/۶۸ بودند. همان‌گونه که مشاهده کردید نمرات مشکلات رفتاری، مهارت‌های اجتماعی، همکاری، کودکان تک والد نسبت به دو والد بیشتر است در حالی کودکان دو والد نمرات بالاتری در قاطعیت را کسب کردند (جدول شماره ۱).

نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که بین نمرات مهارت‌های اجتماعی، نمرات همکاری، نمرات قاطعیت، نمرات خویشتن‌داری کودکان تک والد و دو والد از نظر آماری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P<۰/۰۵$). (جدول شماره ۲)

جدول شماره ۱- توصیف آماری متغیرهای تحقیق در گروه تک والد و دو والد

گروه		مهارت اجتماعی	همکاری	قاطعیت	خویشتن داری
تک والد	*M*	۱۱/۷۶	۲۴/۳۳	۲۳/۲۸	۲۲/۸۵
	SD	۱/۵۱	۴/۳۹	۴/۸۱	۳/۵۶
دو والد	*M*	۱۰/۴۳	۲۳/۸	۲۴/۱۳	۲۳/۶۸
	SD	۱/۳۴	۳/۲۴	۵/۳۷	۴/۷

جدول شماره ۲- نتایج آزمون تی در خصوص مقایسه مهارت‌های اجتماعی، مؤلفه‌های همکاری، قاطعیت و خویشتن‌داری دو گروه

منبع تغییرات	مولفه‌ها	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار *t*	*p*
گروه‌ها	مهارتهای اجتماعی	۱/۱۵	۱۱۸	۰/۵۶۶	۰/۲۸۶
	همکاری	۰/۵۳	۱۱۸	۰/۷۵۷	۰/۲۲۵
	قاطعیت	۰/۸۵	۱۱۸	۰/۹۱۲	۰/۱۸۲
	خویشتن داری	۰/۸۳	۱۱۸	۱/۰۹۳	۰/۱۳۸

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان می‌دهد بین میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی کودکان تک والد و دو والد از نظر آماری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. پژوهشگر در بررسی متون در دسترس به مطالعه‌ای که جامعه پژوهش مشابه مطالعه حاضر باشد دسترسی نیافت. مهارت‌های اجتماعی در نمونه‌های دیگر مورد بررسی قرار گرفته است. به عنوان مثال شهیم (۱۳۸۲) به مقایسه مهارت‌های اجتماعی در دو گروه از کودکان عادی و مبتلا به اختلالات یادگیری ۶ تا ۱۱ ساله در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۱۳۸۱ پرداختند یافته‌ها نشان داد که مهارت‌های اجتماعی کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری و عادی بر اساس ارزیابی معلمان تفاوت معنی‌دار ندارد یافته های پژوهش حاضر با یافته‌های شهیم همخوان است. اما در همان پژوهش شهیم (۱۳۸۲) بر اساس ارزیابی والدین میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی کودکان عادی در خانه بیشتر از کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری بود. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته شهیم ناهمخوان است. در تبیین این یافته می‌توان گفت تغییرات رفتار اجتماعی فرد متأثر از محیط است و افزون بر تأثیر محیط انتظار ارزیاب نیز بر نتایج مقیاس مهارت‌های اجتماعی مؤثر است (۱۲). یافته‌های پژوهش سلیمانی و همکاران (۱۳۸۹) نشان داد مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان کلاس‌های چند پایه بیشتر از دانش آموزان عادی بود (۱۳). یافته‌های پژوهش حاضر با یافته سلیمانی و همکاران ناهمخوان است. در تبیین این یافته می‌توان گفت محیط‌های نامتجانس نقش مهمی در

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-30]

رشد مهارت‌های اجتماعی دارند چون در این محیط‌ها شیوه‌های برقراری ارتباط مناسب زیاد استفاده می‌شود از طرفی مشاهده رفتار اجتماعی از سوی کودکان کوچکتر و الگوسازی آنان سبب تسهیل در کسب مهارت‌های اجتماعی می‌شود همچنین تعامل بین سنین مختلف در این کلاس‌ها اتفاق می‌افتد که سبب رشد مهارت‌های اجتماعی می‌شود. نتایج پژوهش داودی و همکاران (۱۳۹۳) نشان داد که مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان ناشنوا پایین‌تر از دانش آموزان عادی بود (۱۴). یافته‌های پژوهش حاضر با یافته داودی و همکاران ناهمخوان است. در تبیین این یافته می‌توان گفت نقص شنوایی از نقایص حسی است و می‌تواند تأثیرات جدی بر رشد فرد بگذارد یکی از ویژگی‌های که ممکن است تحت تأثیر نقص حسی قرار گیرد مهارت‌های اجتماع است بنابراین کودکان ناشنوا به دلیل اینکه در دوران یادگیری مهارت‌های اجتماعی از بر قراری ارتباط با محیط عاجزند قادر به فهم توضیحات اطرافیان نیستند و نمی توانند نیازهای خود را بیان کنند. در رابطه تعیین و مقایسه میانگین نمرات همکاری کودکان دو گروه مورد و شاهد نتایج حاکی از آن است که بین نمرات همکاری کودکان تک والد و دو والد از نظر آماری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش شهیم (۱۳۸۲) که میانگین نمرات همکاری کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری و عادی بر اساس ارزیابی معلمان تفاوت معنی‌دار وجود ندارد همخوان است. اما در همان پژوهش شهیم (۱۳۸۲) بر اساس ارزیابی والدین میانگین نمرات همکاری کودکان عادی در خانه بیشتر از کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری بود. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته شهیم ناهمخوان است. در تبیین این یافته می توان گفت تغییرات رفتار اجتماعی فرد متأثر از محیط است. و افزون بر تأثیر محیط انتظار ارزیاب نیز بر نتایج مقیاس مهارت‌های اجتماعی مؤثر است. علاوه بر آن با یافته‌های سلیمانی فرد (۱۳۸۹) که در خرده مقیاس مهارت‌های اجتماعی مثبت (رابطه با همسالان) بین نوجوانان بی‌سرپرست ساکن در مراکز شبانه‌روزی با نوجوانان ساکن در خانواده و خانواده جایگزین تفاوت معنادار وجود ندارد (۱۲) همخوان است. در رابطه با تعیین و مقایسه میانگین نمرات قاطعیت کودکان دو گروه مورد و شاهد نتایج نشان می‌دهد بین نمرات قاطعیت کودکان تک والد و دو والد از نظر آماری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. نتایج به دست آمده با پژوهش سلیمانی فرد همخوان است (۱۳). *Usakly* (۲۰۱۳) دریافت که کودکان تک والد نسبت به کودکان دو والد میزان نمره مطیع بودن کمتری را داشتند (۱۵). همچنین *Wallerstein* و کلی (۱۹۸۰) نشان دادند که کودکان تک والد در سنین ۶ تا ۸ ساله سخت‌ترین دوران را سپری می‌کنند و از نظر برخی از مشخصه‌ها مانند پرخاشگری، مطیع بودن نسبت به کودکان دو والد مشکلات بیشتری را دارند (۱۶). یافته‌های پژوهش حاضر با یافته مطالعه ذکر شده ناهمخوان است. در رابطه با تعیین و مقایسه میانگین نمرات خویشتن‌داری کودکان دو گروه مورد و شاهد نتایج نشان می‌دهد بین نمرات خویشتن‌داری کودکان تک والد و دو والد از نظر آماری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج شهیم (۱۳۸۲) که میانگین نمرات خویشتن‌داری کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری و عادی بر اساس ارزیابی معلمان تفاوت معنی‌دار وجود ندارد همخوان است (۱۲). اما در همین پژوهش بر اساس ارزیابی والدین میانگین نمرات خویشتن داری کودکان عادی در خانه بیشتر ازکودکان مبتلا به اختلالات یادگیری بود. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته شهیم ناهمخوان است. در تبیین این یافته می‌توان گفت تغییرات رفتار اجتماعی فرد متأثر از محیط است. و افزون بر تأثیر محیط انتظار ارزیاب نیز بر نتایج مقیاس مهارت‌های اجتماعی مؤثر است و با یافته‌های سلیمانی‌فرد (۱۳۸۹) که در خرده مقیاس خویشتن‌داری بین نوجوانان بی‌سرپرست ساکن در مراکز شبانه‌روزی با نوجوانان ساکن در خانواده و خانواده جایگزین تفاوت معنادار بود (۱۳) ناهمخوان است. در تبیین این یافته می‌توان به متفاوت بودن جامعه آماری از نظر سن اشاره نمود که هر گروه سنی ویژگی‌های خاص خود را دارد. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت مهارت‌های اجتماعی نه تنها امکان شروع و تداوم روابط متقابل و مثبت را با دیگران فراهم می‌آورد بلکه توانایی نیل به اهداف ارتباط را نیز در شخص ایجاد می‌کند. لازمه داشتن مهارت‌های اجتماعی رشد اجتماعی است. رشد اجتماعی

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-30]

فرآیندی پیوسته است که در طول زندگی ادامه دارد. یکی از دوره‌های حساس در رشد اجتماعی دوره کودکی است که می‌تواند از چندین عامل تأثیر بپذیرد (۳). فرآیندهای اجتماعی به توانایی فرد در ایجاد رفتار ماهرانه بر اساس قواعد و اهداف مربوطه و در پاسخ به بازخوردهای اجتماعی اشاره دارد. این تمایز نیاز فرد را به نظارت بر موقعیت‌ها و تغییر رفتار در برابر واکنش سایر افراد می‌سنجند. باتوجه به یافته‌های تحقیق به سازمان‌های زیر ربط همانند بهزیستی پیشنهاد می‌گردد تا کلاس‌های آموزشی در زمینه مهارت‌های اجتماعی را برای اینگونه والدین برگزار نماید تا از این طریق آنها به کمبودهای کودکان خود پی برده و تمهیداتی را در این زمینه اتخاذ نمایند. به جوانان توصیه می‌شود که با بصیرت و شناسایی و آگاهی عمیق از خصوصیات اخلاقی و روحی طرفین ازدواج نمایند و تا زمانی‌که زوج‌ها در مسائل خانوادگی به توافق کافی نرسند درباره داشتن فرزند تصمیم نگیرند. و به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌گردد تحقیقات مشابه در گروه‌های سنی دیگر انجام گیرد.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر مصوب معاونت تحقیقات و فناوری اطلاعات دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان بوده است. بدین‌وسیله از تمامی کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند سپاسگزاریم.

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-30]

References

1. Hasirbafi S. Comparison and comparison of behavioral disorders in preschool children under the supervision of the Welfare Organization and ordinary families in Tehran [thesis]. Tehran: Allameh Tabatabaei University; 2009. P. 92. [In Persian]

2. Shakiba M, Ziai M. Comparative Study of Mental Health of Female Students Living in Dormitories of Welfare Organization and University of Sistan & Balouchestan. ZJRMS.2012; 14(2) :56-60. [In Persian]

3. Francesconi M, Jenkins, Stephen P, Siedler T. Childhood family structure and schooling outcomes: evidence for Germany. J Popul Econ. 2010; 23(3): 1073–1103.

4. Özbey S. Effects of parents' marital adjustment and perceived social support on preschool children's social skills. Educational Research International. 2013; 1(2): 95-105.

5. Case A, Ardington C. "The impact of parental death on school outcomes: Longitudinal evidence from South Africa", Demography. 2006; 43 (3): 401–420.

6. Arnold DH, Kupersmidt JB, Voegler-Lee ME. The association between preschool children s social functioning and their emergent academic skills. Early Child Res Q. 2012; 27(3): 376-386.

7. Dadsetan P, Asgari A, Rahimzadeh S, Bayat M. Emotional Skills for Pre-school Children: A Demographic Comparison. Journal of Educational Psychology Studies, 2010; 7(11): 27-44. [In Persian]

8. Yaghoobi K, Sohrabi F, Mofidi F. A Comparative study of the degree of aggression among divorced and not divorced children. Psychological Studies. 2012; 7(1): 97-110. [In Persian]

9. Abdi B. Gender differences in social skills, problem behaviours and academic competence of Iranian kindergarten children based on their parent and teacher rating. Procedia Soc Behav Sci. 2010; 5: 1175-1179.

10. Gresham FM, Elliot SN, Black F. Teacher-rated social skills of mainstreamed mildly retarded and no handicapped children. School Psych Rev.1978; 16(1): 78–88.

11. Shahim S. Reliability of the social skills rating system in a group of Iranian children. Psychol Rep. 2001; 89(3): 566-70.

12. Shahim S. Standardization of Social Skills Rating System for Preschool Children. IJPCP. 2005; 11(2): 176-186. [In Persian]

13. Soleimani N, Haddadian A Shahrabi K. Studying and comparing the academic achievement and social skills of elementary school students in elementary schools. Edu Lead & Adminis Q. 2010;4(4):129-144. [In Persian]

14. Davoudi I, Mazarei R , Mehrabizadeh M. Social skill, life satisfaction and locus of control in normal-hearing and hearing-impaired students. Audiol. 2014; 23(2): 66-73. [In Persian]

15. Usakly H. Comparison of Single and Two Parents Children in terms of Behavioral Tendencies. Int J Humanit Soc Sci. 2013; 3 (8): 256-270.

16. Wallerstein J, Kelly JB. Surviving the breakup: How children and parents cope with divorce. New York: Basic Books.1980. P. 876

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-30]

Comparison of social skills of preschool children in single-parent families and two- parent Families in Doroud city

Razani O[1], Abdeyazdan Z[2]
1. Msc. Pediatric Nursing, Isfahan Islamic Azad University(Khorasgan), Khorasgan, Iran
2.Msc. Nursing, Isfahan Islamic Azad University(Khorasgan), Khorasgan, Iran

Abstract

Background & Aim: *Social skills are acquired attitudes. The present study was conducted to compare the social skills of preschool children in single-parent families and two-parent families in Doroud city.*
Material & Method: *This descriptive study was a Causal-comparative study. The statistical population included all preschool children in Doroud city in the academic year 2014-2015. Sampling was done by census (intervention group) and simple random sampling (control group). Participants included 120 children (60 single-parent children and 60 children, two parents). The data collection was done using Gersham and Elliott's social skills scale (special teacher) .Data were analyzed by independent t-test.*
Results: *Behavioral problems scores, social skills, collaboration, single-parent children were higher than the two parents, while the two parents achieved higher scores in decisiveness. Independent T-test showed that there was no significant difference between the scores of social skills, cooperation scores, decisiveness scores, self-care scores of single-parent children and two parents (P> 0.05).*
Conclusion: *Findings showed that there was no significant difference between the mean score of social skills of single-parent children and two parents. Also, there was no significant difference between mean scores of social skills subcategories (cooperation, decisiveness, self-control) of single parents and two parents. In general, it can be said that the lack of any parent causes children to experience more difficulties in terms of social interaction factors than other children*

Key words*: Social skills, Child, Parent, Single parent, Two parents*

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-30]